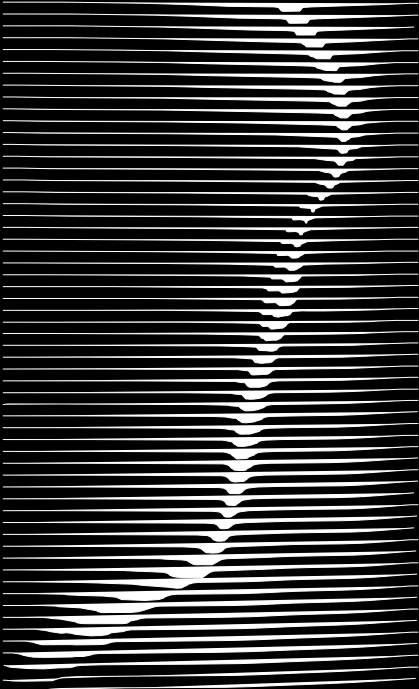

Bridging Time

elderly housing and
community centre on
the banks of river Pe-
daios

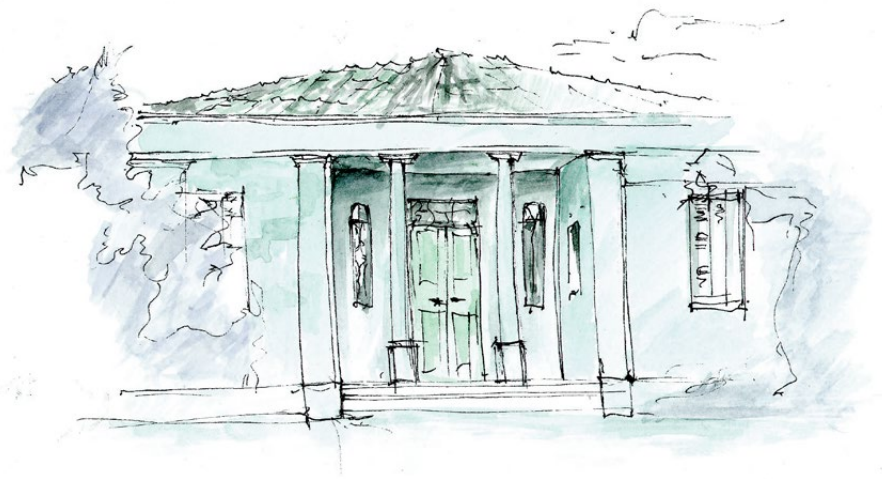
Διπλωματική εργασία
Γεφυρώνοντας το χρόνο
Κατοίκηση ηλικιωμένων και κέντρο κοινότητας
στις όχθες του Πεδιαιού ποταμού

Σιακαλλής Χρίστος
Παναγή Αντωνία

Επιβλέπων καθηγητής Σταύρος Γυφτόπουλος

Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ
Μάρτιος 2019

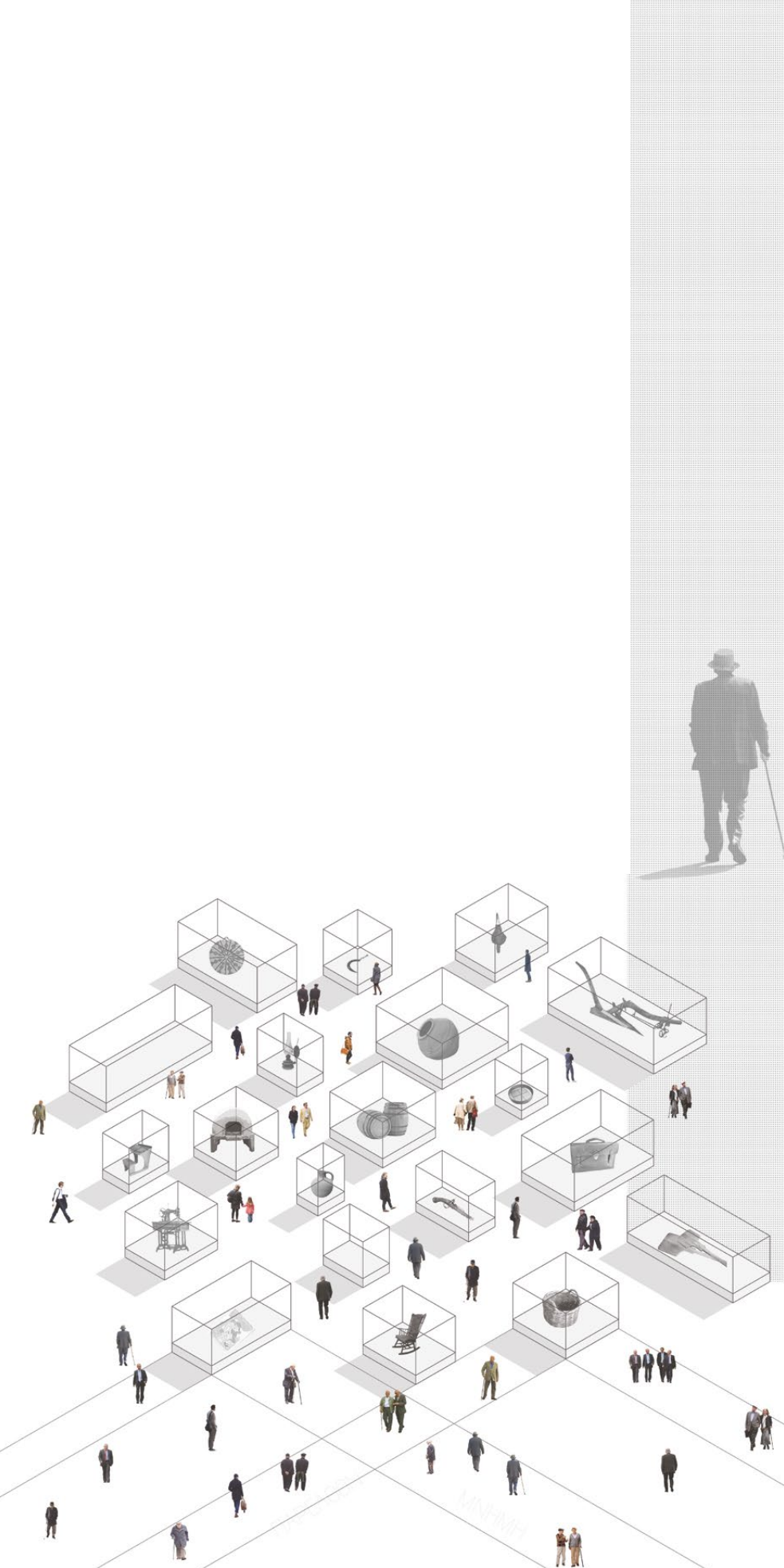

CHAPTER 1

It's the rudest word in my dictionary, retire. And old is another one. I don't allow that in my house.

Judi Dench

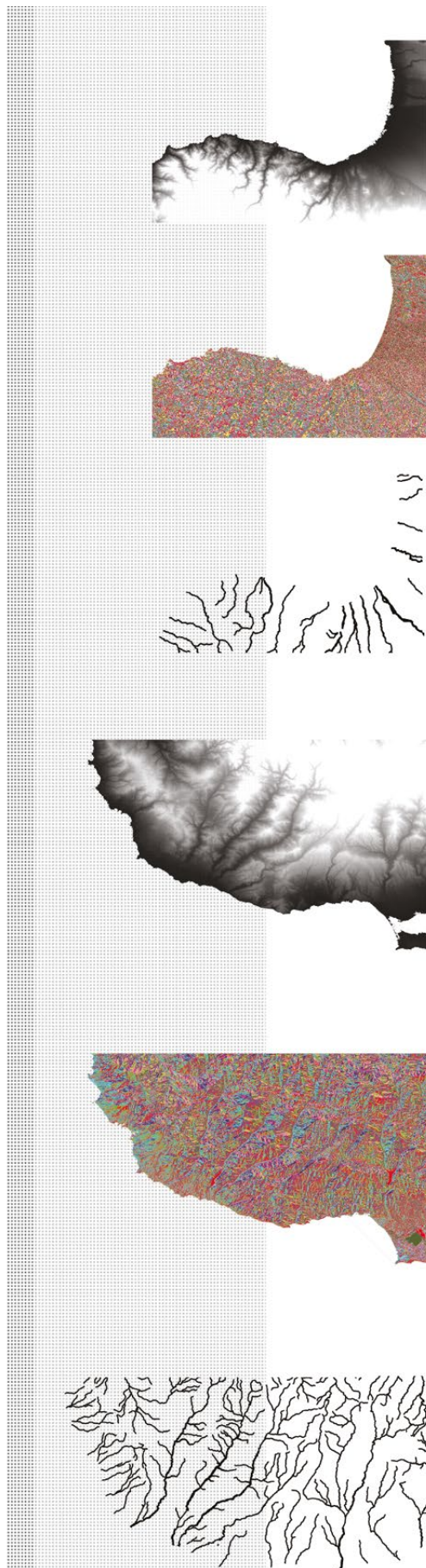

πρόλογος

Το θέμα της διπλωματικής αφορά τη δημιουργία μιας ομάδας κατοικιών για ηλικιωμένους με δημόσιες χρήσεις που ενθαρρύνουν την επαφή των κατοίκων της πόλης με τους ηλικιωμένους.

Αναγνωρίζοντας την απουσία οργανωμένου σχεδιασμού για τους χώρους διαμονής ηλικιωμένων στον Ελλαδικό και Κυπριακό χώρο αλλά και τη μεγάλη ανάγκη για μονάδες κατοικίας που μπορούν να ολοκληρώσουν τη μετάβαση ενός ατόμου από το χώρο που έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του σε ένα νέο σπίτι, αποφασίσαμε να ασχοληθούμε ακριβώς με τον τρόπο και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες μπορεί να εκπληρωθεί ένα τόσο ευαίσθητο ζήτημα.

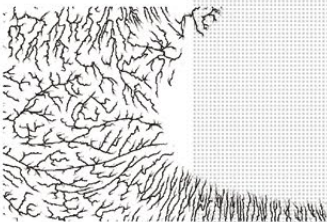
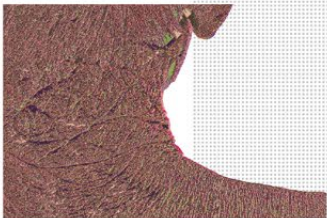
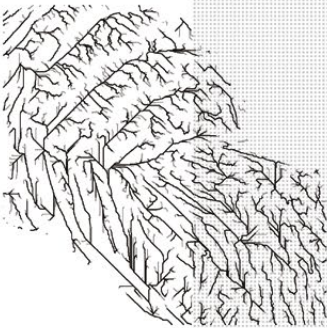
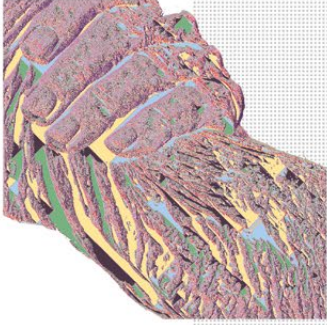
Η απομόνωση και η εγκατάλειψη που βιώνουν τα ηλικιωμένα άτομα όταν χρειαστεί να αλλάξουν τον τόπο κατοικίας τους, αντανακλώνται στις εικόνες που μας έρχονται στο μυαλό ακούγοντας την λέξη 'γηροκομείο', δεχόμενοι τον ορισμό της λέξης στην γλώσσα μας, ως ο χώρος που φιλοξενεί σε μόνιμη βάση άτομα τρίτης ηλικίας. Συνήθως τα συναισθήματα αυτά συνάδουν με την εντύπωση που προκαλούν οι χώροι των γηροκομείων, ακόμα και αν αποσπάσουμε την ανθρώπινη παρουσία από αυτούς. Έτσι η ψυχική κατάσταση των κατοίκων και η χωρική εμπειρία αλληλοτρέφονται χωρίς να απαντάται εύκολα το ερώτημα ποιο προϋπάρχει και ποιο ακολουθεί

ΓΗ

Ο χρόνος είναι ο κοινός παράγοντας που καθορίζει την εικόνα και την ταυτότητα του κατοίκου μας. Η έννοια του χρόνου χαρακτηρίζει την ηλικιακή ομάδα των ηλικιωμένων σαν μια ομάδα με έντονες μνήμες και εμπειρίες από τη ζωή και την πόλη που μεγάλωσαν. Εικόνες που πολλές φορές επανέρχονται στο μυαλό των ηλικιωμένων με την πάροδο του χρόνου.

Το περιβάλλον στο οποίο ζούμε αφομοιώνει στοιχεία από εμάς ενώ αμφίδρομα εμείς διαμορφωνόμαστε από αμέτρητους παράγοντες που αποτελούν το προσωπικό υπόβαθρο της ζωής μας. Κάθε φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον άλλωστε με όλες του τις υποκατηγορίες έχει μια συνεχόμενη εξέλιξη μέσα στο χρόνο.

ΣΩΜΑ

Επιπλέον η αντίληψη του χρόνου από τους κατοίκους μεταβάλλεται σημαντικά με την πάροδο του χρόνου. Τα πάντα γίνονται πιο αργά ενώ συχνά η απουσία μιας ρουτίνας και η μοναξιά επιδρούν αρνητικά στην ψυχολογία των ηλικιωμένων. Διάφορες παθήσεις που σχετίζονται με την Τρίτη ηλικία όπως η άνοια και προβλήματα όρασης αποδιοργανώνουν τον κερκάρδιο ρυθμό διαταράσσοντας την επαφή του ατόμου με το περιβάλλον

Μέσα από αυτούς τους συλλογισμούς, αναγνωρίζουμε τον χρόνο ως μια σημαντική παράμετρο που συνδέει και καθορίζει τον κάτοικο αλλά και τον τόπο στον οποίο αναφερόμαστε. Η έννοια του χρόνου στις διάφορες εκδοχές της θα μας βοηθήσει να συνθέσουμε αλλά και να παρουσιάσουμε την αφήγηση μας.

CHAPTER 2

«Τις καλοκαιριάτικες νύχτες
όταν τοφεγγάρι απαλείφει τους θορόβους της
λεωφόρου
και τις επήλυδες πολυκατοικίες
και τα γραφεία του Γενικού Εισαγγελέως
κι' ο λοφίσκος επανακτά τα παλαιά
κι' ο δρόμος του Κυβερνείου επανακτά τα παλαιά
εσύ είσαι ακόμα εκεί δεκαοχτώ χρονών
ακουμπημένη στα κάγκελλα του δασυλλίου
με το ίδιο κόκκινο φόρεμα,
εσύ είσαι ακόμα εκεί, με την ίδια αναμονή.»

Κώστας Μόντης για τη Λευκωσία

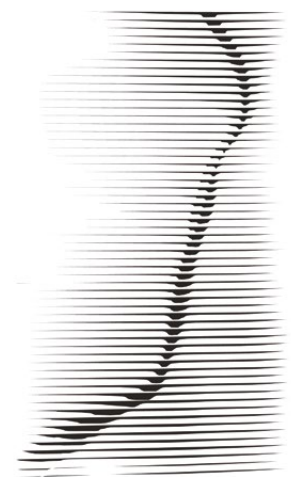
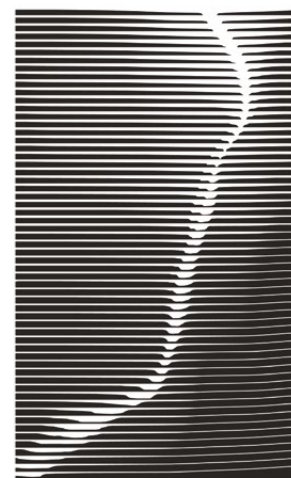
Ορθοφωτογραφίες περαχής πυρίνα Στροβόλου 1963
 Έκχλωρζει ο κεντρικός άξονας της Αρχιτεκτονικής Κυπριακού στο βόρειο τμήμα της
 οικίας, φέρει κελτα ή περαχή παρμόρφωση.

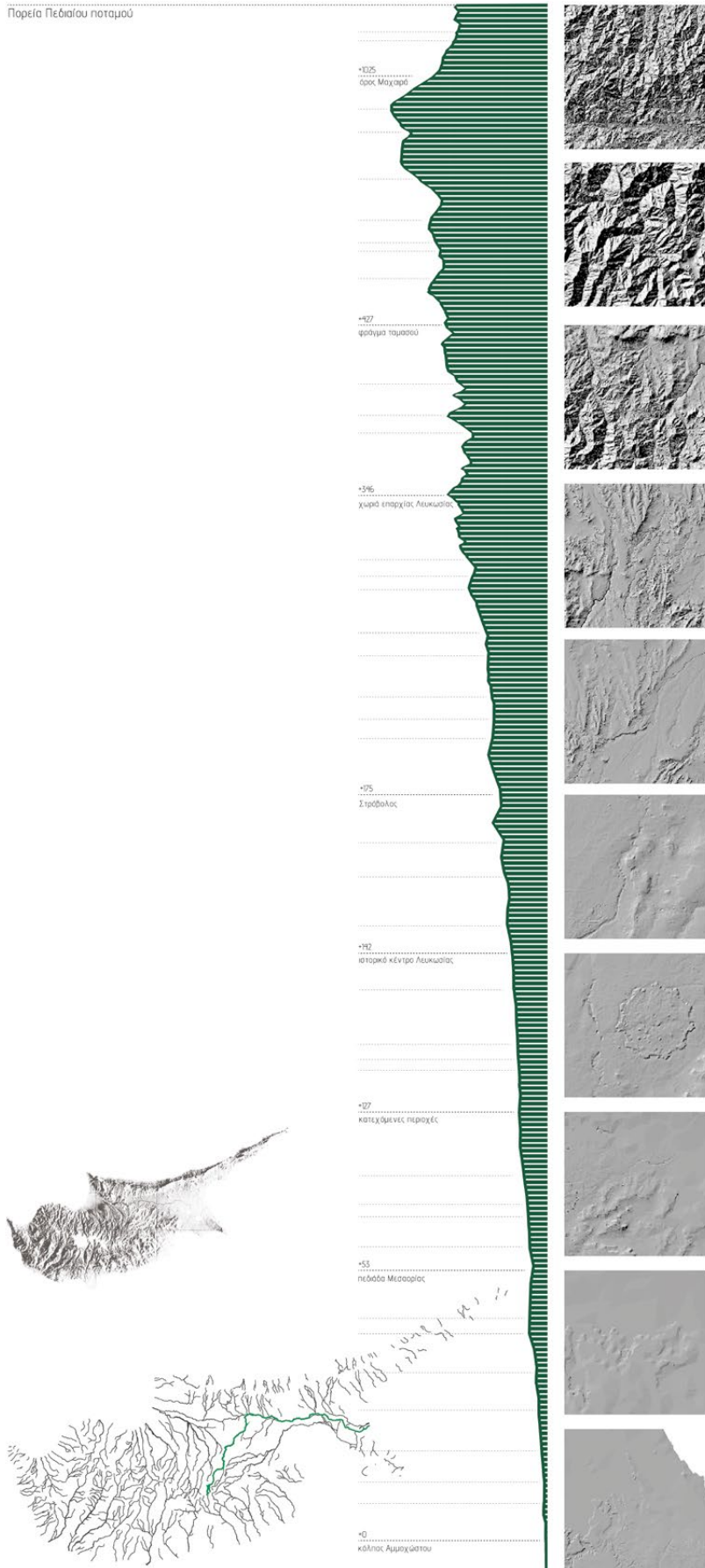

Ο τόπος

Η επιλογή του τόπου αποτελεί ουσιαστικά την πρώτη συνθετική κίνηση. Επιλέγοντας ένα σημείο κοντά σε ένα φυσικό στοιχείο που είναι το ποτάμι αλλά ταυτόχρονα και εντός αστικού ιστού εκφράζουμε την ανάγκη μας για όσο το δυνατόν μεγαλύτερη επαφή των ηλικιωμένων με τους κατοίκους της πόλης και όχι την απομόνωση τους διατηρώντας παράλληλα την επαφή με το φυσικό περιβάλλον. Η πόλη της Λευκωσίας είναι μια πόλη στο κέντρο και ταυτόχρονα στα όρια του νησιού με την διαίρεση της και την αφύσικη εξέλιξη της μετά την Τουρκική εισβολή

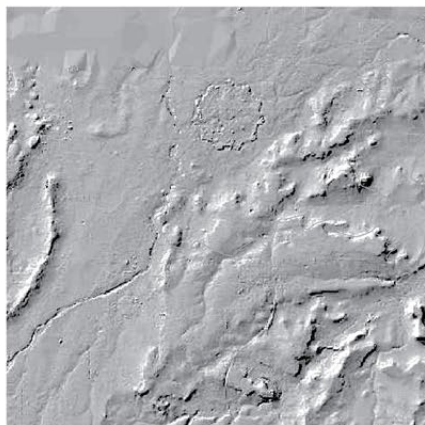

Πεδιαίος

Ο Πεδιαίος ποταμός είναι ο μεγαλύτερος της Κύπρου με μήκος 98 χλμ. διατρέχει την πεδιάδα της Μεσαορίας από δύση προς ανατολή με τις πηγές του να βρίσκονται στο όρος του Μαχαιρά και τις εκβολές του στον Κόλπο της Αμμοχώστου. Το ποτάμι δεν έχει συνεχή ροή αλλά μόνο σε περιόδους έντονων βροχοπτώσεων κατά τη χειμερινή περίοδο. Περνά από τις περισσότερες περιοχές της Λευκωσίας και για το λόγο αυτό δημιουργήθηκε κατά μήκος του τα τελευταία χρόνια γραμμικό πάρκο για πεζούς και ποδηλάτες. Η κοίτη του ποταμού στο κομμάτι που περνά μέσα από την πόλη φυτεύτηκε κατά την Αγγλοκρατία με ευκαλύπτους με στόχο τη μείωση των κουνουπιών αλλά και την αντιμετώπιση των πλημμυρών τις περιόδους που η ροή του ποταμού είναι αυξημένη. Το μεγάλο ύψος των ευκαλύπτων σε συνδυασμό με τη φύτευση με ιτιές, πεύκα, πλάτανους και κυπαρίσσια δημιούργησε ένα περιβάλλον ιδιαίτερου φυσικού κάλλους στο κέντρο της πόλης.

Το κέντρο της Λευκωσίας βρίσκεται στην εντός των τειχών μεσαιωνική πόλη μέσα από την οποία παλαιότερα περνούσε ο Πεδιάσιος ποταμός ενώ κατά την Τουρκοκρατία έγινε εκτροπή του βορειότερα και στο ίχνος του ποταμού δημιουργήθηκε ο μεγαλύτερος εμπορικός δρόμος της πόλης η οδός Ερμού. Το 1974 το γραμμικό αυτό ίχνος αλλάζει και πάλι μορφή αφού κατά μήκος του βρίσκεται η νεκρή ζώνη ένα τεράστιο αστικό κενό που αλλάζει τις αεραγωγίες και την ανάπτυξη της πόλης με το γεωγραφικό της κέντρο να μην συμβαδίζει με το ιστορικό.

Ένα αστικό κενό που βρίσκεται μέσα στην πόλη αλλά δεν γίνεται άμεσα αντιληπτό δημιουργείται από την υαματική διαφορά που σχηματίζει ένα βραχώδες ρήγμα το οποίο εμπόδιζε την ομακή ανάπτυξη για πολλά χρόνια στο τμήμα αυτό αλλά οδήγησε στη δημιουργία μιας μεγάλης ζώνης θησαυρών κτηρίων και χώρων πρασίνου. Κατά μήκος του ρήγματος εντοπίζεται και μεγάλος αριθμός δημοτικών γηρακομιών.

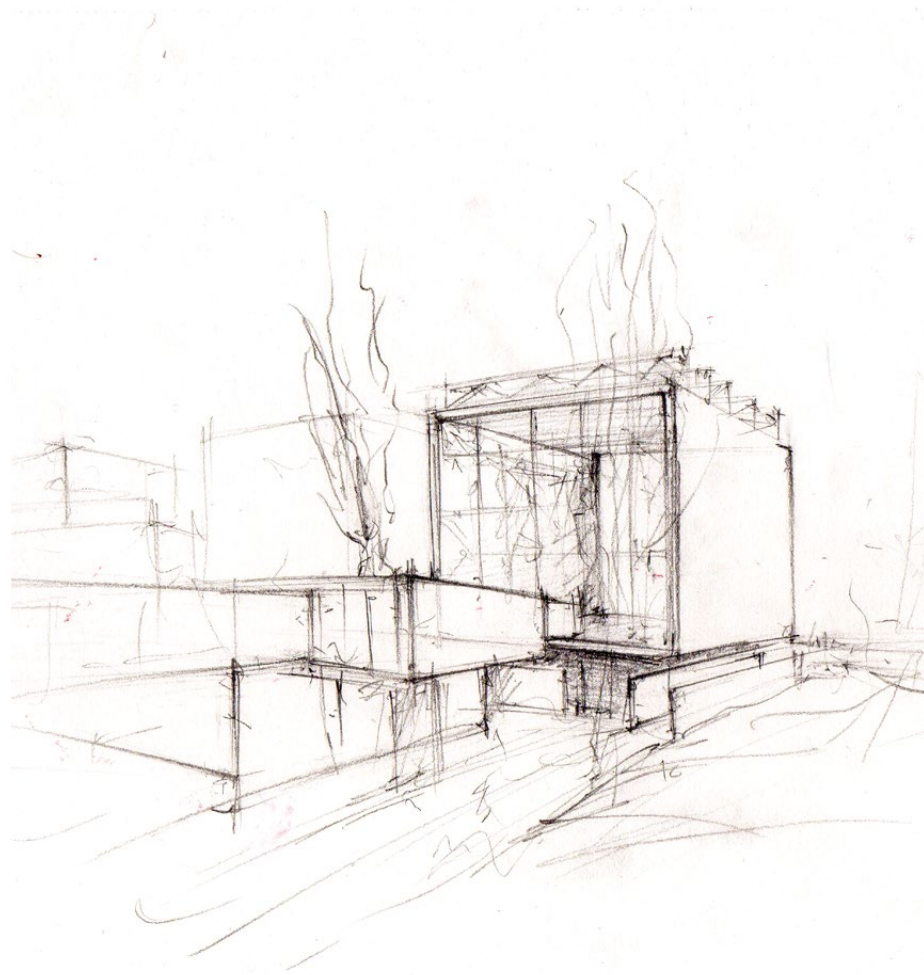
Το ποτάμι αποτελεί το τρίτο ρήγμα της πόλης. Σε αντίθεση με το υπόλοιπο ρήγμα ο χάρτης κατά μήκος του μεταβάλλονται ενώ ο δρόμος δεν φανερώνεται να επικοινωνούν μέσα από το ποτάμι αλλά αυτό αποτελεί ένα φυσικό εμπόδιο για την επικοινωνία της πόλης. Ακόμα και η δυναμική που έδωσε το γραμμικό πόδι στο ποτάμι δεν κατάφερε να συγκεντρώσει δημόσιες χρήσεις ή χρήσεις που να απευθύνονται στο ποτάμι. Ο Πεδιάσιος εξακολουθεί να λειτουργεί σαν η πίσω αυλή της πόλης.

CHAPTER 3

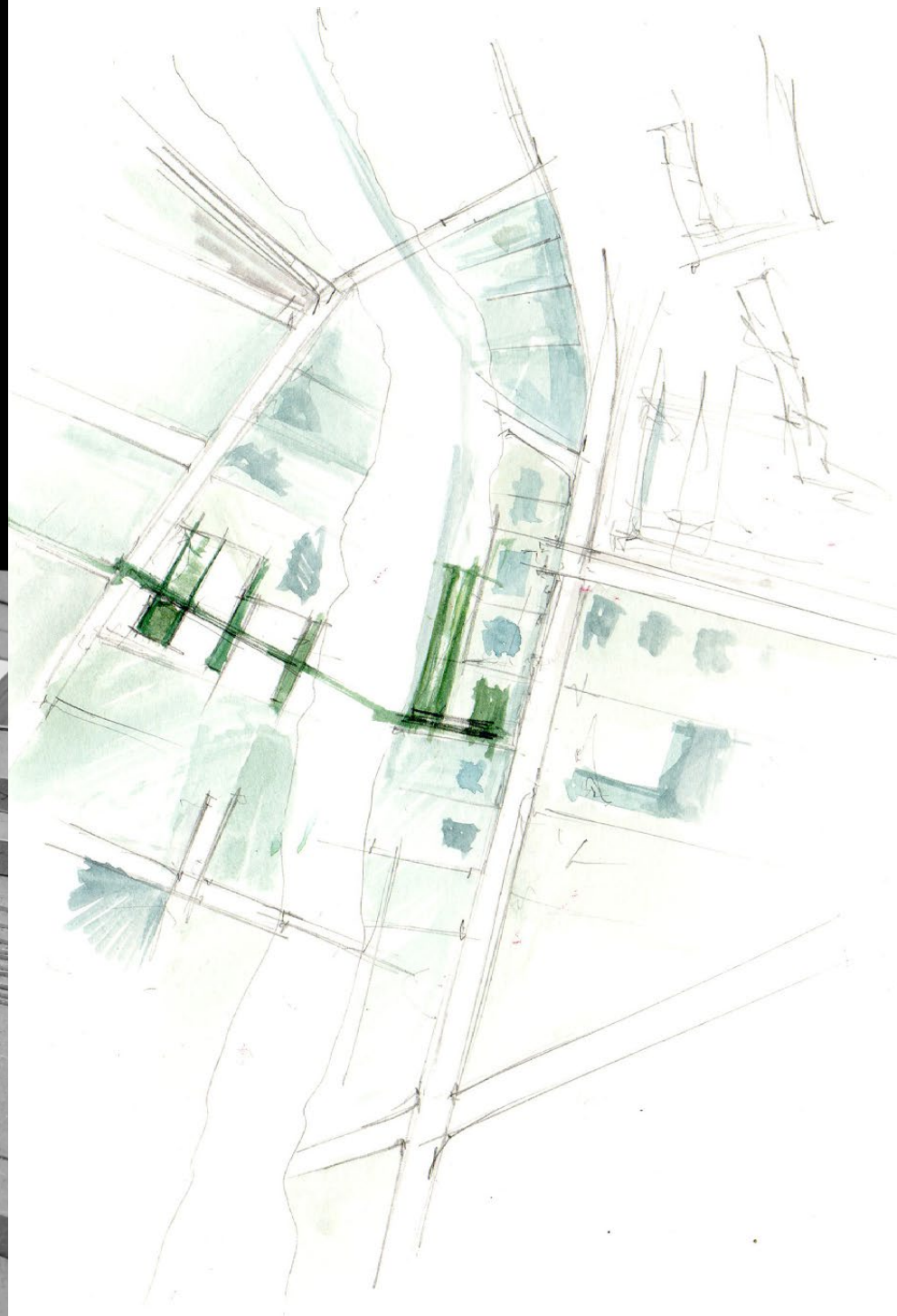
“Το θέατρο μας το κάναμε στο δρόμο του ποταμού.
Είχε μια πλατεία εκεί που ήταν οι ενκάλυπτοι του
ποταμού, την καθαρίσαμε και κάναμε θέατρο μέσα,
παίζαμε εκεί θυμάμαι την ΓΚΟΛΦΩ”

Κώστας Μικελίδης, κάτοικος Στροβόλου

κεντρική ιδέα

Μια γραμμική σύνδεση αποτελεί την πρώτη βασική συνθετική κίνηση για τη γεφύρωση των 2 πλευρών, δημιουργώντας μια τομή που διασχίζει τις τρεις διαφορετικές περιοχές και εντοπίζοντας τα αισθητηριακά ερεθίσματα που βρίσκονται κατά μήκος της, τοποθετούμε τις επιμέρους ενότητες κάθετα σε αυτή δημιουργώντας χώρους που εκτονώνται σε διαφορετικές υποπεριοχές.

κεντρική ιδέα

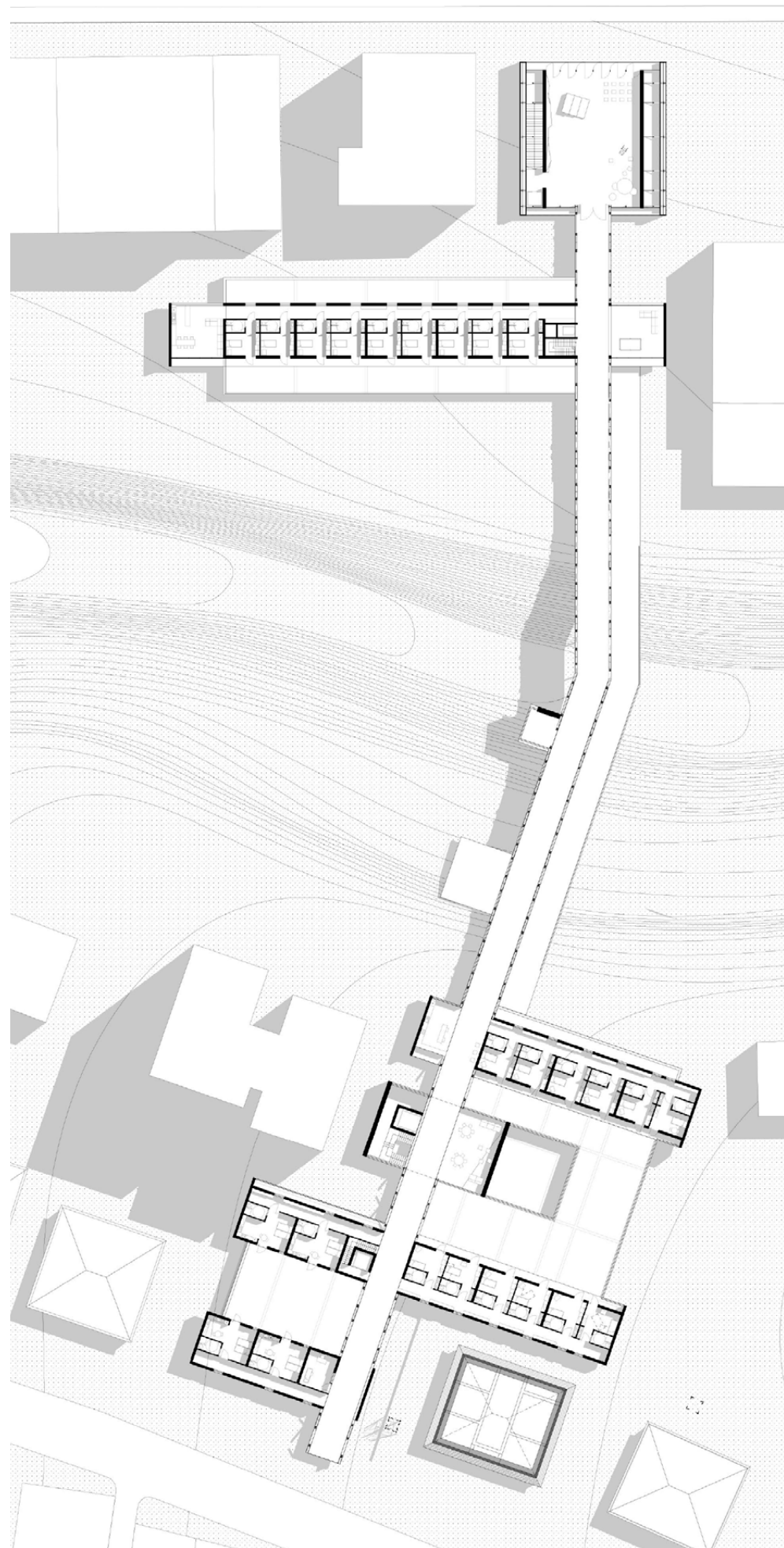
Επιδιώκουμε τη δημιουργία εντάσεων που στόχο έχουν την τόνωση της αντίληψης του χρόνου στους ηλικιωμένους.

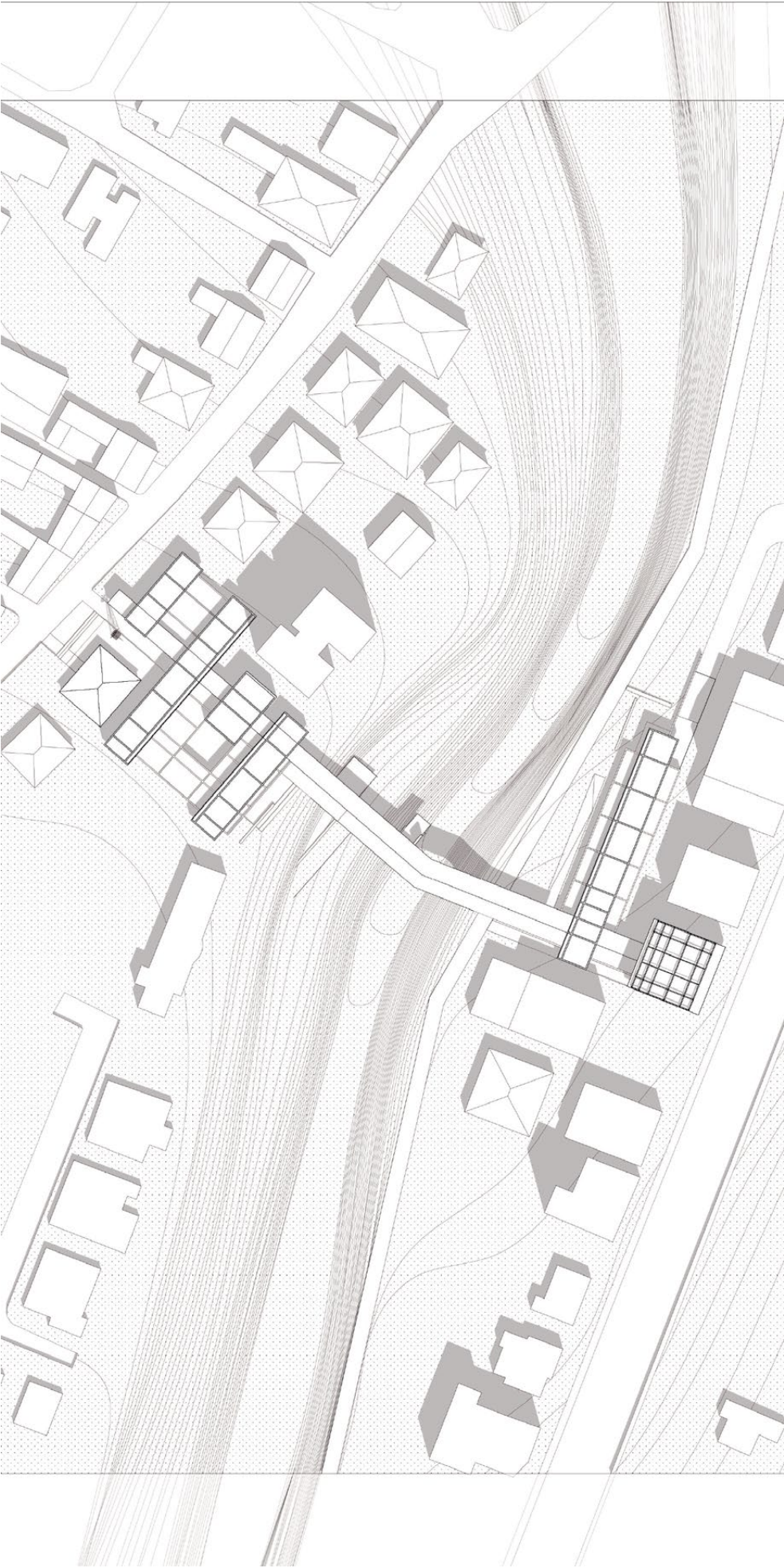
Θέλοντας να κρατήσουμε τις κατοικίες των ηλικιωμένων κοντά στο έδαφος με άμεση εκτόνωση σε κάποια αυλή, αλλά παράλληλα να μπορεί να λειτουργεί ένα δημόσιο κέντρο κοινότητας που να απευθύνεται σε όλες τις ηλικίες χωρίς να παρεμποδίζει την ιδιωτικότητα των κατοίκων δημιουργούμε μια βάση πάνω στην οποία αναπτύσσονται οι κατοικίες.

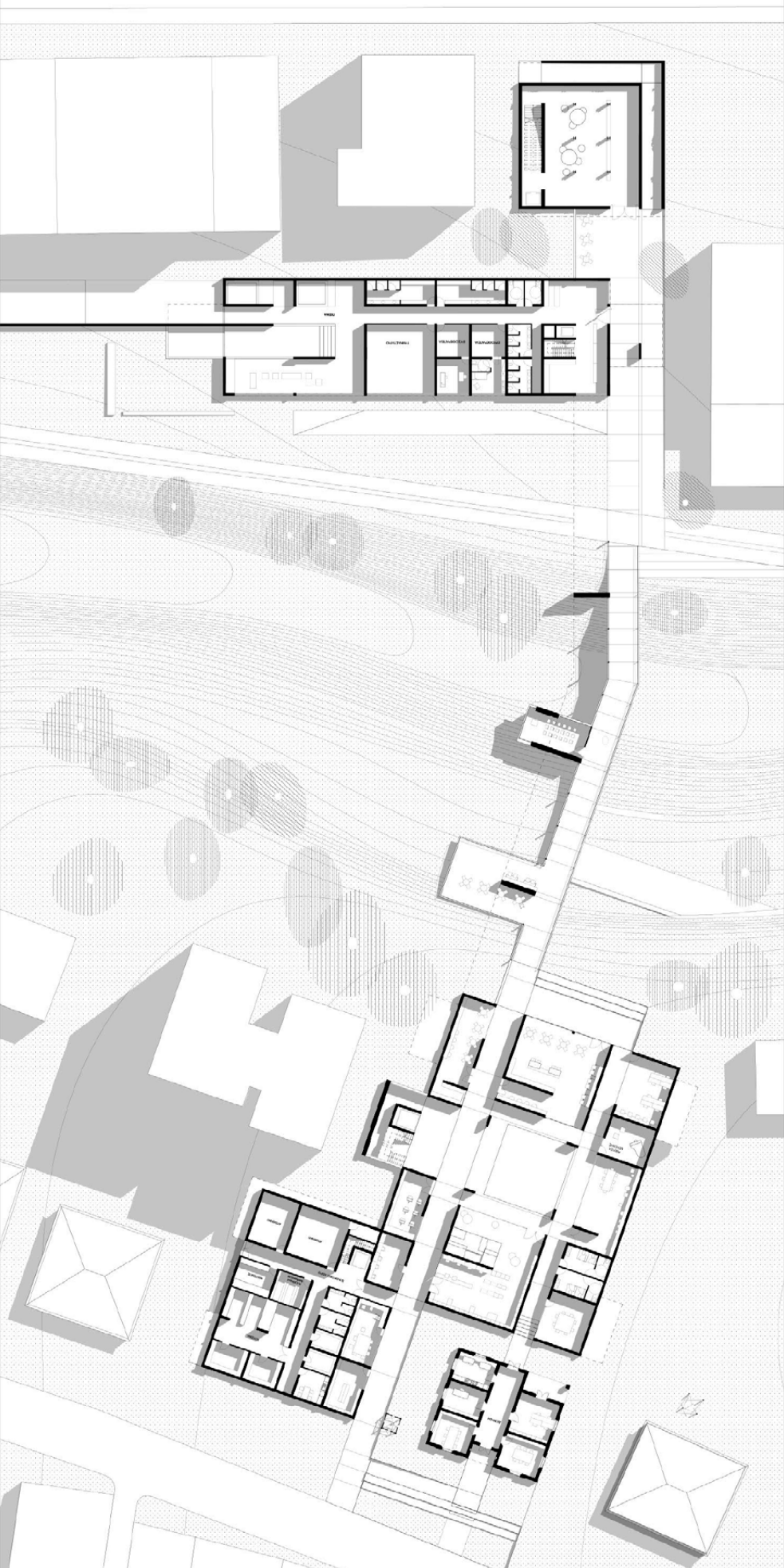

στάθμη κατοικιών

Η κύρια συνθετική κίνηση μια γραμμή που συνδέει και τέμνει κάθετα τις τρεις περιοχές τον πυρήνα, το ποτάμι και τη λεωφόρο ήταν καθοριστική για την συνέχεια της ιδέας. Το κτίριο ουσιαστικά αρθρώνεται από αυτή τη γέφυρα. Τοποθετώντας τους διάφορους όγκους κατοικίας όπως και τις κοινόχρηστες λειτουργίες του κτηρίου καταμήκος του εντείνεται η πολυπλοκότητα και τα ερεθίσματα που υπάρχουν κατά μήκος αυτού του άξονα. Οι δύο όχθες δημιουργούν την αίσθηση της καθημερινότητας και του προσορισμού εκτός της κατοικίας για τους ηλικιωμένους οι οποίοι μπορούν να επισκεφθούν την απέναντι όχθη για να συναντηθούν με φίλους ή για κάποια δραστηριότητα το πρωί και να επιστρέψουν το απόγευμα.

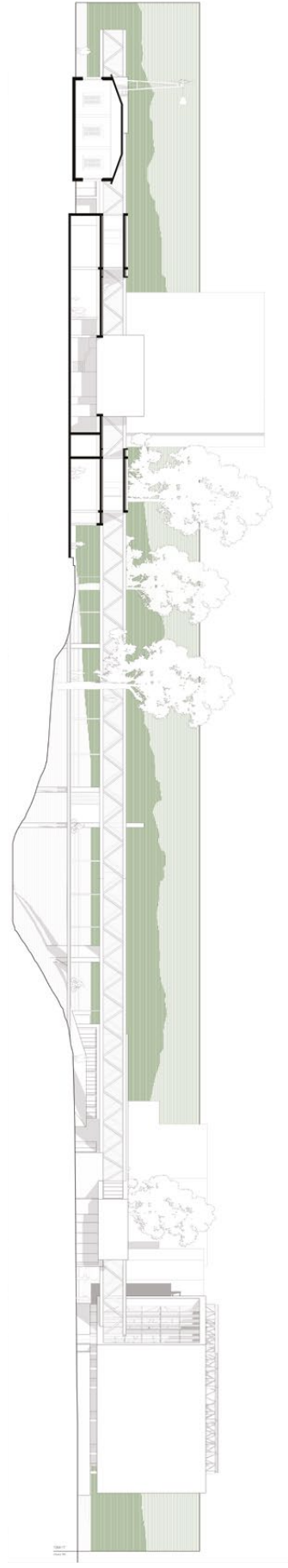
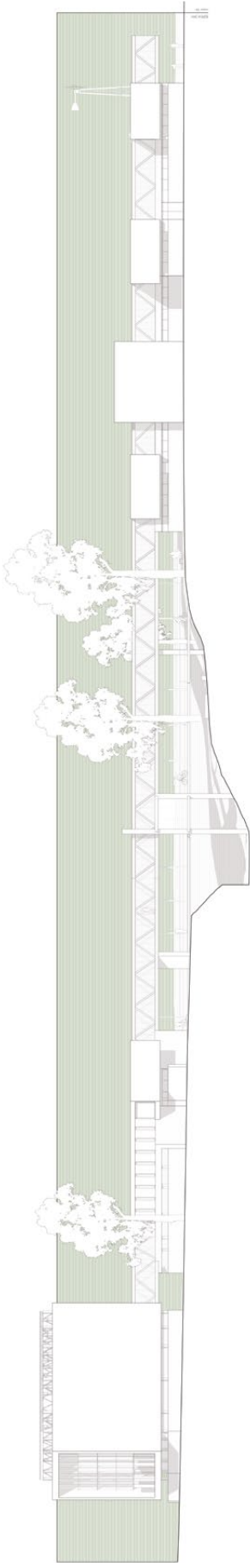

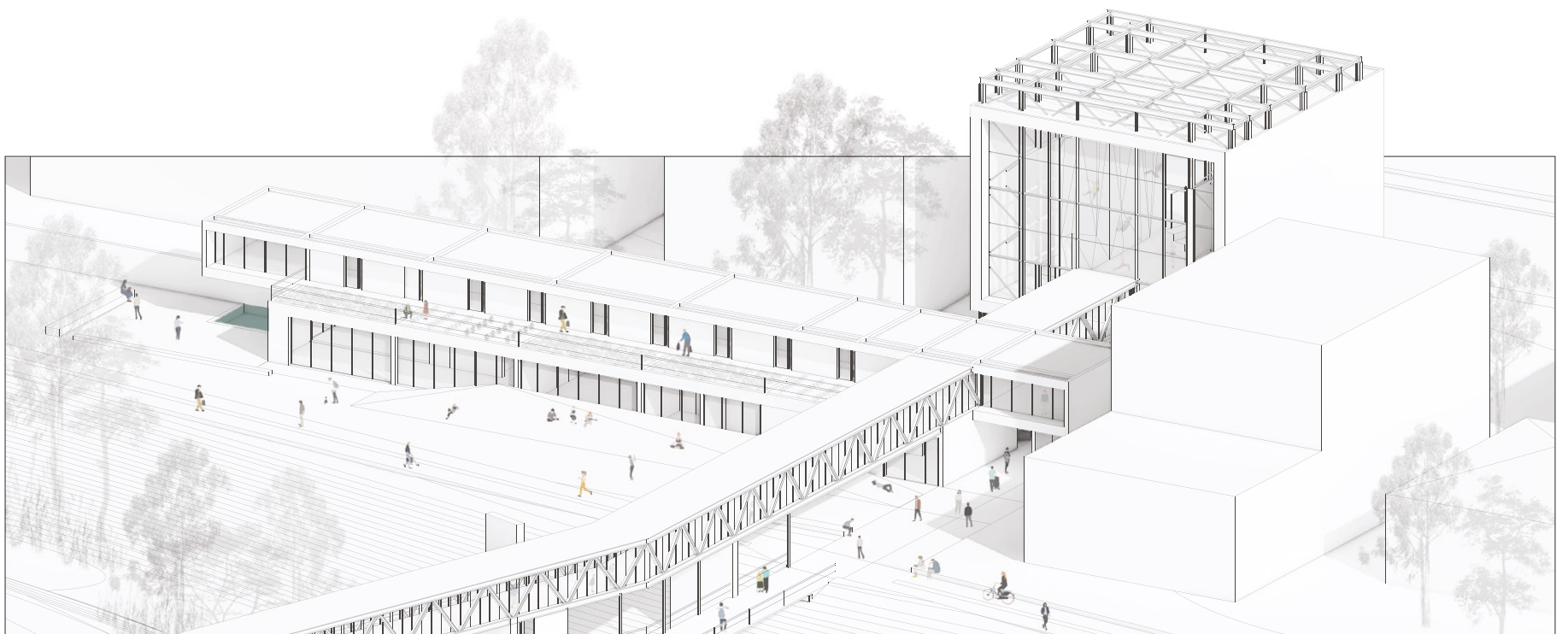
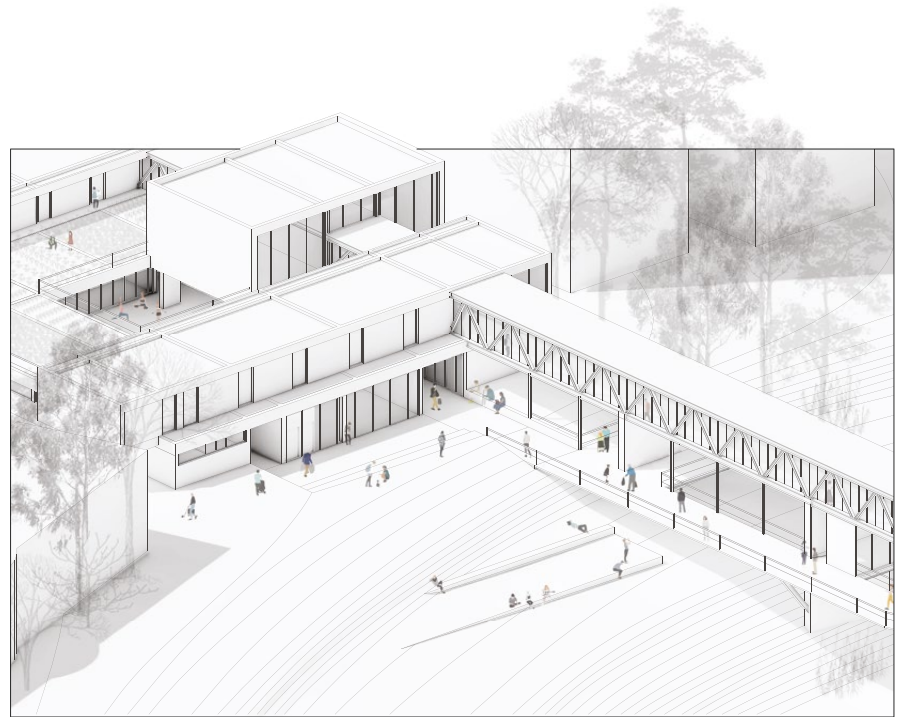

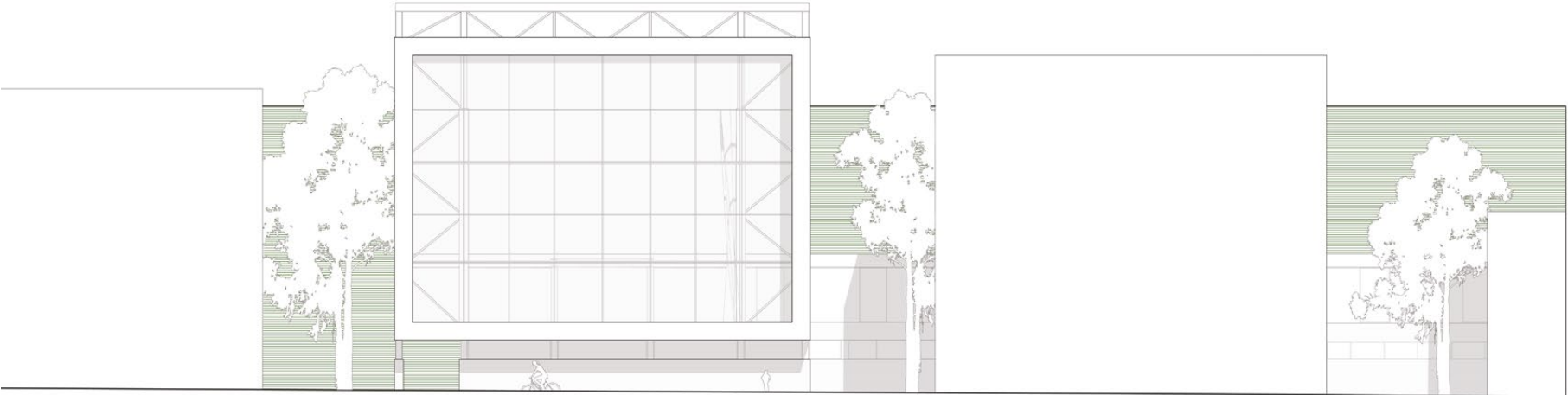

στάθμη ισογείου

Έτσι μια δεύτερη δημόσια γέφυρα βρίσκεται στο ισόγειο συνδέοντας το γραμμικό πάρκο με τον ιστορικό πυρήνα. Πάνω σε αυτή τη διαδρομή βρίσκονται οι δύο κυρίαρχες ενότητες της ευεξίας και της μάθησης. Οι κατοικίες και το δημόσιο τμήμα αποτελούν δύο μέλη που λειτουργούν συμπληρωματικά το ένα προς το άλλο αν και τελείως ανεξάρτητα αφού αφαιρώντας το ένα από τα δύο χάνεται η δυναμική του άλλου. Στόχος μας ήταν η δημιουργία ενός κέντρου δραστηριοτήτων για την πόλη στο οποίο παιδιά και μεγάλοι μπορούν να επισκεφτούν τον παππού ή τη γιαγιά και να περάσουν χρόνο μαζί τους ή απλά να απολαύσουν το φυσικό περιβάλλον που προσφέρει ο Πεδιαίος ποταμός.

ANATOLIKI DH
1/1/2012

TOMI ES
1/1/2012

